

Warszawa, 18.11.2013 r.



Instytut Filozofii i Socjologii
Akademia Pedagogiki Specjalnej
im. Marii Grzegorzewskiej

**SPRAWOZDANIE Z ANALIZY OSIĄGANIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA W ROKU
2012/2013 NA KIERUNKU SOCJOLOGIA**

Sprawozdanie przygotowały:

Dr Jowita Bartczak, dr Zuzanna Bogumił, dr Joanna Zalewska

Opis procedury przeprowadzania analiz

Zgodnie z Uchwałą nr 33/12-13 Rady Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, z dnia 27 marca 2013 r., w sprawie zasad oceny efektów kształcenia na Wydziale Stosowanych Nauk Społecznych oraz na podstawie § 37 ust. 1 pkt 2 Statutu Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej stanowiącego załącznik do uchwały Senatu APS nr 157/11-12 z dnia 22 lutego 2012r., w zw. z treścią art. 11 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.) oraz w związku z treścią rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445 ze zm.), Instytut Filozofii i Socjologii APS powołał zespół ds. analizy poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia w roku akademickim 2012/2013. W skład zespołu weszły dr Jowita Bartczak, dr Zuzanna Bogumił i dr Joanna Zalewska zaliczane do minimum kadrowego na kierunku Socjologia.

Opierając się na w/w Uchwale nr 33/12-13 Zespół powinien dokonać analizy osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na kierunku Socjologia na podstawie:

- 1) przeglądu wyników sesji egzaminacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem liczby ocen niedostatecznych,
- 2) liczby studentów pobierających stypendia naukowe,
- 3) liczby studentów warunkowo zaliczających rok,
- 4) wyników egzaminów dyplomowych,
- 5) wybranych losowo recenzji promotorów i recenzentów zawierających ocenę pracy dyplomowej i zawartość samych prac dyplomowych,
- 6) liczby studentów otrzymujących nagrody za prace dyplomowe,
- 7) wybranych losowo Kart Praktykanta APS zawierających ocenę wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zdobytych podczas praktyk,
- 8) informacji zawartych w sprawozdaniach z przebiegu praktyk sporządzanych przez opiekunów praktyk.

Poniższa analiza poziomu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia opiera się na analizie dokumentów zastanych, uzyskanych w dziekanacie WSNS oraz Biurze USOS.

W związku z tym, że analiza dotyczy tylko rocznika 2012/13 - obejmuje następujące kwestie:

- 1) **przegląd wyników sesji egzaminacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem liczby ocen niedostatecznych,**
- 2) **liczbę studentów warunkowo zaliczających rok,**
- 3) **liczbę studentów pobierających stypendium Rektora dla najlepszych studentów,**
- 4) **Karty Praktykanta APS zawierające ocenę wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zdobytych podczas praktyk – dotyczy hospitacji**
- 5) **informacje zawarte w sprawozdaniach z przebiegu praktyk sporządzanych przez opiekunów praktyk – dotyczy hospitacji.**

Przegląd wyników sesji egzaminacyjnej z uwzględnieniem liczby ocen niedostatecznych

Rodzaj studiów	Liczba ocen niedostatecznych	
	poprawione	niepoprawione
Studia I st. stacjonarne	80	25
Studia I st. niestacjonarne	16	9
Studia II st. stacjonarne	23	7
Studia II st. niestacjonarne	12	5

Zastanawiająca jest duża liczba ocen niedostatecznych nie poprawionych, która nie przekłada się na ilość warunków. Może to wynikać z faktu, że nie zostały złożone protokoły

poprawkowe lub oceny niedostateczne zostały wpisane tzw. „martwym duszom”, czyli studentom, którzy nie chodzili na zajęcia lub nie podeszli do egzaminu, a prowadzący nie może zostawić pustego miejsca w protokole.

Liczba studentów warunkowo zaliczających rok

Rodzaj studiów	Liczba warunków
I st. studia stacjonarne	SKP Psychologia społeczna - 3 Język angielski - 2 Statystyka - 1 Wprowadzenie do socjologii polityki - 1 WF - 1 Praktyki - 1 SOK Wprowadzenie do socjologii polityki - 2 Socjologia kultury - 1 Razem - 12
I st. studia niestacjonarne	-
II st. studia stacjonarne	-
II st. studia niestacjonarne	Socjologia gospodarki - 1 Seminarium dyplomowe – 1 Razem - 2

Liczba studentów pobierających stypendium

Rodzaj studiów	socjalne	Rektora dla najlepszych studentów	dla osób niepełnosprawnych
I st. stacjonarne	8	1	2
I st. niestacjonarne	1	0	0
II st. stacjonarne	13	12	4
II st. niestacjonarne	1	0	0

Najczęściej przyznawano stypendium socjalne, najrzadziej naukowe. Najsłabiej pod względem stypendiów naukowych wypadają studenci zaoczeni I stopnia – najlepiej studenci stacjonarni II stopnia. Może to wynikać z faktu, że studenci na studiach magisterskich należą do tych osób, które przeszły przez sito selekcji na I stopniu i reprezentują wyższy poziom wiedzy, umiejętności i kompetencji.

Także studenci stacjonarni częściej otrzymują stypendium Rektora, co może świadczyć o ich wyższym poziomie, ale może również wynikać z faktu, że studenci niestacjonarni częściej pracują i nie mają tyle czasu na naukę co studenci stacjonarni.

Karty Praktykanta APS I r.

Arkusze oceny efektów kształcenia osiągniętych podczas praktyki - studia stacjonarne (39 studentów)

Lp.	Efekty kształcenia	Ocena			
		niedostateczna	dostateczna	dobra	bardzo dobra
1.	Wiedza na temat hospitowanych instytucji (cele, zasady funkcjonowania, struktura, formy działalności)			39	
2.	Umiejętność pozyskiwania informacji na temat hospitowanej instytucji (zadawanie pytań, udział w dyskusji)			38	1
3.	Umiejętność nawiązywania kontaktów przydatnych w poszukiwaniach pracy			39	

Arkusze oceny efektów kształcenia osiągniętych podczas praktyki – studia niestacjonarne (10 studentów)

Lp.	Efekty kształcenia	Ocena			
		niedostateczna	dostateczna	dobra	bardzo dobra
1.	Wiedza na temat hospitowanych instytucji (cele, zasady funkcjonowania, struktura, formy działalności)		2	5	3
2.	Umiejętność pozyskiwania informacji na temat hospitowanej instytucji (zadawanie pytań, udział w dyskusji)		4		6
3.	Umiejętność nawiązywania kontaktów przydatnych w poszukiwaniach pracy		4	1	5

Informacje zawarte w sprawozdaniach z przebiegu hospitacji sporządzanych przez opiekunów hospitacji

Studia stacjonarne: 2 grupy po 9 godzin hospitacji

Każda z dwu grup ćwiczeniowych na roku odbyła trzygodzinne hospitacje w trzech instytucjach. Dwa wyjścia odbyły się w czasie zajęć studentów (raz w czasie wykładu, raz w czasie fakultetu) za zgodą i porozumieniem z prowadzącymi osobami. Tylko w jednym przypadku wyjście do instytucji miało miejsce w późnych godzinach popołudniowych, po zajęciach studentów.

Od końca marca nawiązany został kontakt mailowy i telefoniczny z wybranymi z sugerowanej listy instytucjami. Pierwszym kryterium wyboru instytucji była pozytywnie oceniona współpraca w poprzednich latach. Niestety nie w każdym wypadku tak pomyślna współpraca została utrzymana. Nie udało się ustalić terminu wyjścia z Instytutem Spraw Publicznych, zaś CBOS i GUS zupełnie nie zareagowały na wysyłane maile. Z sześciu wytypowanych instytucji tylko trzy odpowiedziały bardzo pozytywnie. Ostatecznie hospitacje zostały zrealizowanego w następujących miejscach:

- Pracownia Badań i Innowacji Społecznych Stocznia (15 maj)
- Stowarzyszenie Forum Odpowiedzialnego Biznesu (3 czerwiec)
- Instytut Badań Edukacyjnych (10 czerwiec)

W każdej instytucji wizyta wyglądała dość podobnie: ok. 45-minutowa prezentacja na temat tego czym dana instytucja się zajmuje oraz głównych projektów realizowanych w jej ramach, a w dalszej części – zaproszenie studentów do krótkiego zadania (np. opracowanie projektu, programu aktywizującego daną grupę społeczną – osoby starsze, mieszkańcy danej dzielnicy, itp.), a na koniec czas na pytania i dyskusję.

Niestety należy wskazać na bardzo nikłe zaangażowanie studentów zarówno w proponowanych zadaniach, jak i dyskusji. Nawet informacja, że aktywny udział w hospitacji będzie wyżej oceniony nie wpłynął na nich motywująco. Niewątpliwie najbardziej ciekawym hospitem miejscem okazało się Forum Odpowiedzialnego Biznesu. Studenci wyraźnie okazywali zainteresowanie kwestiami odpowiedzialności w biznesie oraz możliwościami pracy w tym obszarze.

Po skończonych hospitacjach studenci mogli odebrać od opiekuna karty praktyk, pod warunkiem odbycia hospitacji we wszystkich trzech instytucjach (weryfikacja na podstawie

list obecności). Wyrywkowo sprawdzana była również wiedza na temat danej instytucji, co umożliwiło wypełnienie tabelki oceniającej poszczególne umiejętności. Karty praktyk wraz z oceną i sprawozdaniem zostały złożone w Dziekanacie WSNS, a zaliczenie praktyk wpisane do systemu USOS.

Studia niestacjonarne – I grupa, 9 godzin hospitacji

W roku akademickim 2012/2013 studenci i studentki I roku socjologii na studiach niestacjonarnych odbyli hospitacje w następujących instytucjach:

- 04 kwietnia 2013 r., Instytut Spraw Publicznych – spotkanie z zespołem Programu Polityki Społecznej. Spotkanie miało formę warsztatową, studenci i studentki wspólnie z naszymi gospodarzami zastanawiali się nad definicją spraw publicznych oraz problemów społecznych, identyfikowali najważniejsze ich zdaniem problemy społeczne w Polsce i proponowali sposoby ich rozwiązania.
- 16 kwietnia 2013 r., Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” – spotkanie miało charakter wykładowo-warsztatowy. Pracownicy „Stoczni” przedstawili innowacyjne projekty realizowane w ostatnim czasie przez organizację, m.in. portal „Ochotnicy Warszawscy”, za pomocą którego wolontariusze mogą kontaktować się z potrzebującymi ich wsparcia podmiotami i odwrotnie, projekt „Mój MDM” gromadzący wspomnienia mieszkańców okolic Pl. Konstytucji, projekty i działania dotyczące partycypacji obywatelskiej.
- 25 kwietnia 2013 r., Millward Brown (dawne SMG/KRC), firma zajmująca się badaniami marketingowymi. Spotkanie miało charakter wykładowo-warsztatowy, połączony z interaktywną prezentacją wykorzystywania nowych technologii neuroscience w badaniach marketingowych (m.in. „eye tracking” i „facial coding”).

Wszystkie spotkania zostały zorganizowane w siedzibach poszczególnych podmiotów w godzinach popołudniowych (ok. 15.00-16.00), co umożliwiło studentom i studentkom pogodzenie udziału w hospitacjach z pracą zawodową. Przedstawiciele wszystkich odwiedzanych instytucji wyrazili zainteresowanie dalszą współpracą z Akademią Pedagogiki Specjalnej.

Grupa studentek i studentów uczestniczących w hospitacjach liczyła 12 osób, praktyk nie zaliczyła 1 osoba. Studenci i studentki wydawali się zainteresowani taką formą praktyk, ale jednocześnie można było odnieść wrażenie, że nie do końca zdają sobie sprawę z ich

znaczenia w kontekście całej koncepcji praktyk studenckich obejmujących kolejne lata studiów.

We wszystkich odwiedzonych instytucjach istnieje potencjalnie możliwość zorganizowania hospitacji w przyszłym roku. Każda instytucja potwierdziła też możliwość odbywania staży studenckich. Namiary na osoby kontaktowe, oraz uwagi związane z realizacją praktyk od strony organizacyjnej znajdują się w dokumencie, w którym znajduje się lista wszystkich instytucji, stworzona przez dotychczasowych opiekunów i innych pracowników APS.

Wnioski dotyczące osiągnięcia założonych efektów kształcenia, uwagi i rekomendacje

Ocena wyników nauczania studentów socjologii

Analiza materiałów zawierających oceny niedostateczne z sesji egzaminacyjnych roku akademickiego 2012/2013, liczby warunków i przyznanych stypendiów pokazała, że są przedmioty na I roku studiów: Psychologia społeczna, Statystyka, Wstęp do socjologii polityki, Socjologia kultury, a na I r. studiów II st.: Filozofia, Wprowadzenie do zagadnień współczesnej socjologii, z których było najwięcej ocen niedostatecznych, często nie poprawionych w I terminie. W związku z tym warto było przyjrzeć się bliżej założonym efektom kształcenia realizowanym przez wyżej wymienione przedmiotów. Analiza matrycy efektów kształcenia na kierunku Socjologia wskazuje, że efekty kształcenia przypisane tym przedmiotom są (i będą) realizowane również w ramach innych przedmiotów, co wydatnie redukuje zagrożenie związane z ich osiągnięciem w perspektywie całego cyklu kształcenia.

Uwagi i rekomendacje dotyczące realizacji przedmiotów kursowych

Dla uzyskania pełnej statystyki ocen niedostatecznych i ich poprawiania, niezbędne jest terminowe składanie protokołów poprawkowych przez wykładowców oraz weryfikowanie liczby studentów rzeczywiście uczestniczących w zajęciach.

Ze względu na sporą liczbę ocen niedostatecznych, które kumulują się w niektórych przedmiotach, wskazane jest przyjrzeć się literaturze, treściom i metodom nauczania tych przedmiotów. Być może wskazane byłoby spotkanie się ze studentami po sesji lub skontaktowanie się z nimi poprzez doradców studentów i porozmawianie, którym wymaganiom z danego przedmiotu trudno im sprostać i jakie są powody doświadczanych

trudności: brak wystarczającej motywacji do nauki, czy też zbyt duże oczekiwania ze strony prowadzącego.

Uwagi i rekomendacje dotyczące realizacji praktyk

Niestety stosunek studentów do odwiedzanych instytucji, podobnie jak w zeszłych latach, określić można jako indyferentny. Zainteresowanie działalnością danej instytucji przed wizytą jest znikome lub żadne, mimo rozesłania przed każdą hospitacją materiałów i linków do stron odwiedzanej instytucji. Propozycją sugerowaną przez opiekunów, jest uzupełnienie programu I roku studiów socjologicznych o treści, które ułatwią studentom pełne skorzystanie z hospitacji, np. wprowadzenie tzw. „wejściówki” przed wyjściem do hospitowanej instytucji.

W siatce zajęć studentów stacjonarnych I roku w semestrze letnim w cyklu II należy zarezerwować termin na hospitację. Większość instytucji wskazuje godziny między 11-15 jako optymalny czas spotkania. Dlatego ustalenie jednego dnia w tygodniu, w II cyklu zajęć przeznaczonego na wizytację ułatwiłoby znacznie organizację wyjść, bez konieczności wprowadzania zmian w przebieg zajęć dydaktycznych.

Kolejną kwestią, poruszaną wielokrotnie przez Dyrektora IFiS prof. Tarkowską, jest konieczność stworzenia funkcji koordynatora praktyk. Na brak takiej osoby zwrócili także uwagę przedstawiciele Państwowej Komisji Akredytacyjnej, wizytującej naszą uczelnię w bieżącym roku. Istnienie takiej funkcji przekładało by się nie tylko na sprawną organizację hospitacji, ale także na *utrwalanie* co roku kontaktów z instytucjami, podtrzymywanie już istniejących (a więc i wzrost zaufania i współpracy), zamiast de facto, nawiązywanie każdego roku nowych kontaktów pomiędzy opiekunem praktyk z ramienia APS a przedstawicielami hospitowanych instytucji. Sprawą oczywistą jest także usprawnienie organizacji praktyk studenckich w sytuacji, kiedy jest osoba specjalnie do tych zadań oddelegowana, niż w sytuacji, kiedy za każdym razem nowy opiekun musi uczyć się całego systemu i organizacji.